

Nejistý úkryt

Sedm parašutistů, kteří se v kostele postupně sešli, trávilo většinu času v kryptě. Jako první v ní našel, jak už bylo řečeno, hned den po atentátu úkryt Jaroslav Švarc. Krypta dost možná podobnému účelu nesloužila poprvé. Je možné a pravděpodobné, že v ní kněží pravoslavné církve již dříve, zvláště za prvního stanného práva, poskytl úkryt některým odbojářům, hledaným gestapem.²⁵⁶ Z tohoto hlediska je význam podílu pravoslavných kleriků na odboji poměrně přehlížen. Byl to kaplan Petřek, který se o své svěřence permanentně staral, nosil jim zprávy, obstarával potraviny a vynášel kbelík sloužící jako improvizovaná toaleta.²⁵⁷ Ve filmech však tento fakt bohužel příliš zdůrazněn není.

Kostel byl v normálním provozu, byl otevřen, odehrávaly se v něm církevní obřady, během dne do něj mohl kdykoli vstoupit vlastně kdokoli. Proto je silně nepravděpodobné, že by se po něm parašutisté přes den volně pohybovali se zbraněmi, jak je tomu ve filmech, respektive že by se po něm pohybovali vůbec. Dny trávili v kryptě, případně mimo kostel schůzkami se členy odboje. Jen v době, kdy se kostel uzavřel, zvláště pak v noci, zřejmě část z nich pravidelně přespávala na empoře a někteří možná vycházeli na schůzky i v noci. Zásobovali je Marie Moravcová, Jan Zelenka-Hajský a rodina Fafkova,²⁵⁸ přímo na místě se o ně obětavě staral kaplan Petřek. Ukrytí muži se ve skrýši necítily jistě, vědělo o nich přibližně dvacet lidí, a parašutisté se – podle tvrzení gestapa – několikrát snažili uniknout na venkov. Bezpečnostní opatření jim však v úniku z města údajně zabraňovala.²⁵⁹

Gestapo se o úkrytu v kostele nedozvědělo od Karla Čurdy, který se do jeho rukou dobrovolně vydal 16. června. Čurda o kostele nevěděl, ale prozradil všechny podporovatele i konspirační byty, o nichž měl vědomost, jak v Praze, tak třeba v Plzni, v Pardubicích, u Tábora nebo v Lázních Bělohrad. Ještě večer a v noci na 17. června udělalo gestapo na všechna udaná místa a osoby rozsáhlý záťah. Do večera 17. června bylo zatčeno přes osmdesát lidí.²⁶⁰

256 ŠUSTEK, V.: *Zlato se čistí v ohni*, c. d., s. 34.

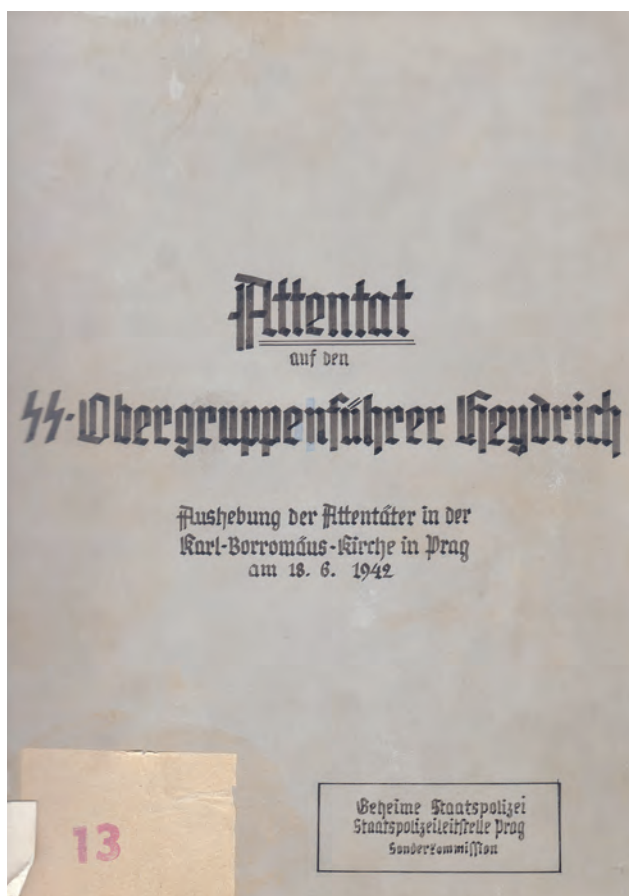
257 Tamtéž, s. 44.

258 STEHLÍK, E.: *Jan Kubiš*, c. d., s. 220.

259 *Ročenka 2012*, c. d., s. 105–108. Český překlad zprávy šéfa pražského gestapa o vyšetření atentátu ze dne 25. června 1942. VÚA-VHA Praha, Sbíрка 37, sign. 37-308-3, originál, strojopis, 4 s.

260 ŠUSTEK, V.: c. d., svazek 1., s. 744–746. Závěrečná zpráva. Dokument č. I/107.

Titulní strana fotoalba gestapa s dokumentací akce proti kostelu v Resslově ulici.

Z nich o kostele věděl (respektive nakonec i vypověděl) Aťa Moravec, kterému matka řekla, aby se v případě ohrožení odebral do katakomb kostela v Resslově ulici, kde by se mohl ukrýt. Aťovi s největší pravděpodobností gestapo neukázalo uříznutou hlavu jeho matky, jak se traduje v literatuře a filmech. Toto tvrzení má podle Bertona na svědomí osvědčený „pohádkář“ Ladislav Vaněk, který dokonce údajně tvrdil, že gestapo Aťovi ukázalo hlavu jeho matky, plovoucí v akváriu.²⁶¹ Podle závěrečné zprávy i Pannwitzových memoárů mu úředníci gestapa prostě ukázali matčinu mrtvolu, což jej nakonec pochopitelně zlomilo.²⁶² Podobnou informaci jako Aťa Moravec podala během výslechu Hana Krupková, která věděla a vypověděla, že „parašutisté

261 PANNWITZ, H.: *Atentát*, c. d., s. 65.

262 ŠUSTEK, V.: c. d., svazek 1., s. 747. Závěrečná zpráva. Dokument č. I/107; PANNWITZ, H.: *Atentát*, c. d., s. 43.

Na fotografii z ohledání krypty po boji je kbelík, sloužící jako improvizovaná toaleta, vidět vlevo za hromadou kostí, vyházených zřejmě gestapem z pohřebních tumb.

*jsou ukryti někde v podzemí nedaleko Karlova náměstí*²⁶³. To gestapu stačilo, aby získalo značnou jistotu a zahájilo masivní bezpečnostní akci.

Kromě pomocníka kostelníka Karla Loudy,²⁶⁴ spícího v přilehlém bytě, byli v kostele v danou chvíli přítomni oba členové výsadku Anthropoid, Jan Kubiš a Josef Gabčík, dále Adolf Opálka, Jan Hrubý, Jaroslav Švarc, Josef Bublík a Josef Valčík. V danou chvíli proto, že na místě zřejmě nebyli neustále, čas od času z nejrůznějších důvodů vycházeli a zdržovali se venku. Dokládají to svědectví potvrzující jejich schůzky se členy odboje i v této době nebo například nálezy tramvajové jízdenky ze 16. června v kapse Kubišova obleku.

Úniková cesta z kostela byla samozřejmě připravena. Bylo jí okno v kostelníkově bytě, z něhož byla odstraněna mříž. To by umožňovalo v případě

263 ŠUSTEK, V.: c. d., svazek 1., s. 805, pozn. 162.

264 Louda byl zetěm kostelníka Václava Ornesta, který se, ač byl od roku 1928 členem Národní obce fašistické, za okupace podílel po boku Petřka a Čikla na křtech osob židovského vyznání. Louda spolu s manželkou Ornestovi vypomáhal při vykonávání kostelnické funkce. Ornest s manželkou, dcerami Marií a Miluší i se zetěm Loudou byli popraveni v říjnu 1942 v Mauthausenu. Z celé rodiny přežili válku pouze dcera Libuše, provdaná Kocumová, a Loudův tříletý syn Václav. JINDRA, M.: *Česká pravoslavná církev*, c. d., s. 262–263.